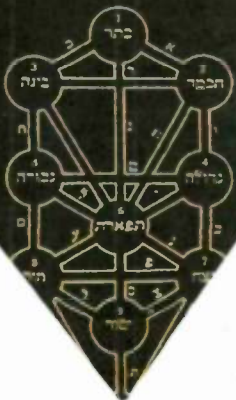

אולטרנה לייטמן

אלפי אנשים הצטופפו השבוע בגני התערוכה כדי לחזות במיכאל לייטמן, ולשמוע שרק הקבלה יכולה להציל את העולם מאסון הגלובליזם | אז למרות הפרסומים הוא בכלל לא רב ולא ממש פרופסור, אבל על כושר השכנוע שלו אין ויכוח | עכשיו חורג לייטמן ממנהגו כדי לנסות לסחוף גם אתכם, ואחר כך יתפנה לתביעת הדיבה נגד אלה שטוענים כי פעילותו מנוגדת לחוק

עמוס שביט

הטוב. זאת מטרתה: לא מיסטיקה ולא ברכות, אלא להפוך את האדם לטוב".

מה תראה בהצלחה?

"אני רוצה לייצר כוח איכותי. לא כמותי".

לכן אתה אוסף מסודרסמים סביבך?

"אני לא מתלהב לגייס אנשים כאלה. הם יכולים אולי להביא אנשים בהתחלה, אבל כוח המשיכה האמיתי הוא חוכמת הקבלה. לנשמה לא חשוב אם אתה סלב או לא".
הפעילות דורשת הרבה כספים. מאיפה הם מגיעים?
"בניגוד לרתיים אנחנו לא מקבלים כסף מהמדינה, ומי תוך 2,000 איש ברחבי העולם רק 110 עוברים בשכר. כל היתר מתגדלים".

ובכל זאת, מאיפה בא הכסף?

"אנשים מפרישים מעשר ממסורתם. תנין, גם אם אתה צדיק גמור, אתה יכול לתקן רק תשעה חלקים מנשמתך. את החלק העשירי אתה יכול לתקן רק על ידי צדקה".
צדקה תורמים לנזקקים. למה לתרום לארגון שלך?
"עני בקבלה הוא מי שעני ברעת. אדם שצריך לתקן את נפשו. בריוק כמו שבכית המקדש היו המאמינים מפרישים מעשר כדי לקיים את הבית".

כמה אנשים מפרישים לארגון שלך מעשר?

"אני לא יודע. יש אנשים שמרגישים צורך להפריש עשרה אחוזים משכרם, וזה התקציב שלנו".

כת? אנחנו?

המטה הראשי של "קבלה לעם" נקרא "מפעל הפצה" או "מרכז ייצור תוכן לכל רחבי העולם", ומפעיל ערוץ טלוויזיה מסביב לשעון (ערוץ 66). אתרי אינטרנט ומפגשים על תרגום שלא היה מבייש מוקד מאויש של חברה גדולה. בבניין המתקלף, מעל רוכן בשוק, מצוי אולפן טלוויזיה מקצועי, שהושקעו בו שני מיליון שקלים, ודרך סיב אופטי ל"הוט" ול"yes" משודרים ממנו שיעורי הלילה. למה לשרד שיעור חי בשלוש לפנות בוקר? "כי בשעה הזאת כל הרצונות הגשמיים בתדרמה".

סיוור בבניין מעורר תחושה של כוורת דבורים עני-קית. הקומות חולקות לחדרים קטנים, שחולקו לכוכים מיניאטוריים בגודל ארם ומקלרת. יש כאן גם חדר בקרה, חדר סאונד, חדר הפקה ומחלקה רוסית, ואנגלית, וערבית, ופרסית, ועמרות תרגום, וחדר שידור, וחדרי עריכה, וסיפרייה דיגיטלית, ותחנת רדיו עתידית, ואגף קטן שנפתח רק באמצעות קוד סודי. אגף ההנהלה.

בכל לילה מגיעים כ-400 תלמידים אל אולם הלימוד. השיעור היומי, שמתחיל בשלוש ומסתיים בשש בבוקר, מצולם, מתורגם סימולטנית ל-38 שפות ומופץ באינטרנט. כמה עוסקים השיעורים? "אני אף פעם לא יודע מה יהיה הנושא", אומר לייטמן. "אני מגיע ריק לשיעור".

הגרעין הקשה של "קבלה לעם" הוא קהילת "בני ברוך", המונה כמה מאות משפחות. בתקופה האחרונה נשמעים יותר ויותר קולות הטוענים כי מדובר בכת לכל דבר, שלייטמן הוא הגורו הכלי-יכול שלה. "בהתבסס על קריטי ריונים שהצטברו ממחקרים על כתות ומטיפול בנפגעים, נמצא שקיימים אצלם מאפיינים מובהקים של כת", מאשר

"מעולם לא הוסמכתי לרבנות", הוא מודה, "והאמת היא שמעולם לא ניסיתי, זה לא מעניין אותי".

בכל העולמים הפרסומיים שלך אתה מוצג כרב.

"זה סתם כינוי. כך קוראים לי התלמידים. איך אתה רוצה שיקראו לי, דוקטור?"

במה באמת עשית דוקטורט?

"בפילוסופיה וקבלה, באקדמיה הרוסית".

אחרי 36 שנה בארץ עשית את התואר ברוסיה?

"אני רוצה להחזיר את הקבלה לכמה שיותר מקומות".

היית שם בזמן המחקר?

"לא. הגשתי עבודות וקיבלתי את התואר".

ותואר פרופסור איך קיבלת?

"גם כן ברוסיה, אבל אני לא מתפקד כפרופסור. בעקבות הרצאות שהעברתי הם נתנו לי תואר פרופסור".

שלושה חודשים בלבד אחרי הדוקטורט.

"קיבלתי תואר פרופסור על תנאי, בתנאי שאעבוד באקדמיה ברוסיה. כמו תואר של כבוד, כי הוצאתי יותר מ-40 ספרים. הכינוי לי שם מקום, אבל זה התבטל, ונשארה לי רק התעודה. האמת, אני לא צריך את התארים האלה".

אבל יש גם צד שני. כשאתה מסתובב במסדרונות מרכז הפצה המורכב והמסועף של תורת מיכאל לייטמן, באזור התעשייה של תחתית הקוה, וכשאתה מביט באנשים שכל לילה נעקרים מהמיטה ומתייצבים בעיניים בורקות בשיעור רים שלו, אתה פוגש בני אדם משכילים ואינטליגנטים.

אז מה בכל זאת יש בו? אולי זאת העובדה שהוא נותן להם קבלה נטו - בלי לחשים, קמעות, ניסים, כשפים והחלפת שמות (שהם "שמאניזם, מניפולציה על בני אדם כדי להרוויח כסף"), ואולי זה המסר הפשוט: העולם שלנו הפך גלובלי, עולם שבו לא יוכל להתקיים ללא מכנה משותף, והמכנה המשותף האולטימטיבי הוא חוכמת הקבלה. "צריך למצוא פרייגמה חדשה לקיום", הוא אומר. "בריוק כמו במי גדל בכל, צריך לייצר שפה משותפת".

דווקא הקבלה היהודית תפתור את בעיות העולם?

"הקבלה מושכת כוח מהטבע, ומסוגלת לרסן את האגו של האדם. היא היחידה שמסוגלת להפוך את יצר הרע ליצר

בסוף ההרצאה, כאיש אחד, התרוממו אלפי האנשים על רגליהם, הניחו ידיים איש על כתפי שכנו, ובקול גדול פצחו בהמנון הביתאי רשמי של "קבלה לעם": "הנה מה טוב ומה נעים". ואז איש בחולצה צהובה טוב ומה נעים". והחל לשקשק אותי מצד לצד, הניח 20 קילו של יד על כתפי, והחל לשקשק אותי מצד לצד, משל הייתי תרנגול כפרות. אכן "מה טוב ומה נעים".

זה היה ביום ראשון, בביתן מספר 10 בגני התערוכה בתל-אביב, בכנס "כולנו יחד", והיו שם, לטענת המארגנים, אלפים. יותר מ-2,500 כרטיסים נמכרו במהירות, ואחרי שהתברר שההאנגר הענק מלא עד אפס מקום, הוחלט למיכאל לייטמן גם למרשאה. 70 שקל בפנים, 30 בחוץ.

ערב שלם ישבו האלפים מול הבמה, דומי סולר על כיסאות לבנים, שמעו הרצאה של ה"רב" מיכאל לייטמן והאיזו לניתוח פרשנויות לספר הווה. היו שם, כמובן, כל אותם מונחים מוכרים, שלייטמן ותנועת "קבלה לעם" עוסקים בהפצתם: "אור", "מגדל בבל", "משבר עולמי".

במקביל, על מסכי הווידאו, ניתן היה לראות יותר מ-100 מוקדי שידור און-ליין ברחבי העולם: לוס-אנג'לס, שיקגו, טורונטו, טוקיו, לונדון, קייב, כשכל אתר מקשיב קומץ גברים לתרגום הרברים הנישאים בתל-אביב.

האירוע היה מרשים, המשתתפים נראו מהופנטים, אבל גם אחרי שרואים את האלפים שנוהים אחריהם, וגם אחרי שעות ארוכות של שיחה פנים אל פנים, שנעה בין בעיות הגלובליזם לסכנת האפוקליפסה ול"אלוהים בגימטרייה זה 'טבע' - שאלת השאלות נותרת פתוחה: מהו סוד כוחו של מיכאל לייטמן, דאש הקונצרט הרוחני שנקרא "קבלה לעם", שהציב לעצמו מטרה: להפיץ את הקבלה ואת אהבת הוולת כדי להציל את העולם. לא פחות ולא יותר.

כלומר, מה גורם לאנשים רציניים כמו ארקי דוכין, משה איבגי, הנרי דוד דמויות מוכרות נוספות לנהור אל השיעורים של הרב שאינו ממש רב, "פרופסור על תנאי" שעשה את הדוקטורט שלו בהתכתבות, גם אם הם מתקיימים בשלוש לפנות בוקר. מה יש באיש הזה, שגורם למאות, אולי אפילו אלפים, לתרום מזמנם ומנפשם למנגנון הפצת הריעיונות שלו ואף להפריש לו חלק ממשכורתם?

אז איך יקראו לי?

כשאתה פוגש פנים אל פנים את האיש, ששנים ארוכות הסתתר מעין התקשורת, אתה מגלה אדם כן 64 עם מבטא רוסי כבד, למרות שכבר 36 שנה הוא חי בארץ. ארם וולגרי לעיתים, שמסרב בתוקף ללמד נשים, וחלילה לא בגלל איסור הלכתי, אלא מפני ש"כשאישה יושבת לפניי, במקום להסתכל על הספר אני מסתכל עליה". אתה מגלה אדם עם כריזמה של פקיד שומה, שמברר עם עוזריו כמה נכרים יש לו ומגירר כבהמה מי שלא לומר את חוכמת הקבלה.

כשאתה מתוודע אליו מקרוב, אתה מגלה אדם שמי-תקרא אמנם רב ודוקטור ואפילו פרופסור, אבל למעשה מעולם לא הוסמך לרבנות, ואת התארים האקדמיים עשה בהתכתבות עם מוסר רוסי, כשאת תעורת הפרופסורה הוא מקבל זמן קצר ביותר לאחר תעורת הדוקטורט.

המרכז הישראלי לנפגעי כתות: "הטכניקות שמושמות ב'בני ברוך' עשויות להביא לשבי מחשבתי, פיזי ופיננסי, עד כדי ניתוק מהסביבה, חוסר יכולת להשתלב בחברה ובגיעות נפשיות מתמשכות"

מאמינים. דוכין ואיבגי

צילום: נמית מנ

צילום: שאול מלן, אביב רוז, אבי שריר

לייטמן. "אשתי מקבלת את המשכורת שלי מהעמותה, ואני מקבל ממנה 1,000 שקל לחודש, במזומן". בתמונה הקטנה: המעריצים יוצאים במחול

אתה מקבל איזמים מגורמים אור-תודוקסיים? הרי מה שאתה עושה עלול לקומם אותם.

"התשובה היא כן, אבל אנחנו לא נכנסים לעימותים ואני לא עושה יותר מדי חשבון. אני גם לא מאיים עליהם בצורה ישירה, כי אני לא מקבל אליי חרדים. מבחינתי, שיחיו בגטו שלהם. המסר הכי גדול שלי הוא 'ואהבת לרעך כמוך'. זו תורת האמת".

ב-1979 הגיע לייטמן אל רבי ברוך אשלג, בנו בכורו וממשיך דרכו של הרב יהודה אשלג, מחבר פירוש "הסר לם" לספר הזוהר. "התחלתי ללמוד אצלו וגיליתי שזה המקום", הוא אומר. "התקרבותי אליו מאוד, ואחרי שנתיים עברנו לגור בבני ברק. ב-1991 נפטר ברוך אשלג, ואחר כך גם אבא שלי נפטר, אז נסעתי לקנדה, וכשחזרתי כולם כבר התפזרו. היו לי המון קלטות, והתחלתי לגבש הכל לספר, עם המון טקסטים שלו ושל אבא שלו שלא פורסמו, כי הוא אסר זאת. חשבתי שהעולם כבר אחר, והחלטתי לפתוח הכל".

ואיך נולדו "בני ברוך" וגם מנגנון ההסצה האדיר שמשרת אותך?

"כתבתי כמה ספרים, התחלתי להעביר שיעורים בע"רוץ 7, נתתי הרצאות, וב-2001 עברנו הנה. את ההתרחבות הגדולה הביא לנו האינטרנט. התחילו להכיר אותנו בעולם, והכל התגלגל".

יש אצלך מה שנקרא קבלה מעשית? לחשיב, קמעות, החלפת שמות?

"חס ושלום. זה לא שייך לקבלה בכלל. זה אסור בת"כלית האיסור. מה זה יעזור להחליף למישהו שם? מה זה משנה איך תקרא לבהמה, אם היא עדיין נשארת בהמה?"

מי שלא לומד קבלה הוא בהמה?
 "זה מונח קבלי. דרגת החי, כלומר דרגת הבהמה, זה לא לגנאי אלא שם של מצב".

כמה דרגות של רוחניות יש?
 "125".

באיזו דרגה אתה?
 "אני לא יכול להגיד".

זה חיסרון בנשמה

שוב גני התערוכה, יום ראשון. כשלייטמן מסיים לדבר, ניתנת הזדמנות לשאלות. אחת הנשים צהלת לקול תשואות הקהל "תודה", ועוד "תודה" ועוד "תודה", וצוחות: "תודה על העשייה הזאת שמצילה חיים!"

אחריה מקבל חבר אחר את רשות הדיבור, ושואל: "בשלוש לפנות בוקר אני עובר, כך שאני לא יכול לשמוע את השיעורים. אם אני שומע את השיעור שלך למחרת, באוונדיה, יש לו אותה השפעה?"

אחר כך, בארוחת הערב, רגע לפני הריקודים, אני פונה אל כמה אנשים עם שאלה אחת: מה מביא אתכם לכאן?
 "זה קשור לרגש", אמר עומרי, שהגיע מהערבה עם אשתו ושתי בנותיהם.

"זה חיסרון בנשמה", אמר ליאור.
 ואני הסתכל עליי ואמר: "באמת שאין לי מושג". ■

פיה, ויש לו גם ארבעה נכדים.
 "אחרי שעליתי הייתי ארבע שנים אורח עובד צה"ל, בתחזוקת מטוסים בתל-נוף. כשההורים שלי הגיעו, הייתי צריך לטפל בהם ועזבתי את הצבא. התחלתי לחפש הלאה, איך אני ממלא את עצמי, וכולם אמרו לי לחפש את התשובות בעולם הרת.

"ברוסיה עברתי באקדמיה הרפואית של הצבא, וידעתי שבאקדמיה לא אמצא תשובות, אז הלכתי באמת אל האור-תודוקסים. הם אמרו לי שתשובות לשאלות שלי לא אוכל למצוא אצלם, אלא אצל המקובלים".

לדת היהודית אין תשובה על מהות החיים?
 "ממש לא".

היהדות נותנת לא מעט תשובות: יש בריאה, יש תורה, יש גמרא ויש קיום מצוות.

הפעם הוא צוחק. "נו, באמת, קיום מצוות זה מהות החיים? הרתיים בעצמם הפנו אותי לירושלים, לרב זיל-ברמן, שהחזיר את אורי וזהו בתשובה".

ובך הסבת לדת?
 "לשם המחקר קיבלתי על עצמי את ערכי היהדות. אני מקיים מצוות מתוקף העובדה שאני לוקח על עצמי תרבות של אומה".

ומה תפקידו של אלוהים בכללי המשחק שלך?
 "אם אתה אומר אלוהים, אתה אומר טבע".

כשיהודי דתי אומר אלוהים הוא מתכוון לאלוהים.
 "שמע, אלוהים הוא הטבע. זאת התשובה".

לרברי לייטמן, הוא החל לנסוע בכל ערב מרחובות לירושלים, ללמוד קבלה, כשהוא משאיר בבית אישה וש'לושה ילדים קטנים. "היא ידעה שאני חולה על זה. אמרתי לה שאני אפרנס את המשפחה כמה שאני מסוגל, וכל יתר הזמן זה לנשמה. היא דווקא תמכה בי. ברוסיה היא הייתה מהנדסת טקסטיל, כאן היא למדה אלקטרוניקה, וכשנולדו הילדים היא נשארה איתם בבית".

גם היא עוסקת בקבלה?
 "כשהיא לרדי יש לה נגיעה. בוא נאמר שהיא מתעניינת בזה".

עו"ד איל רן מהמרכז הישראלי לנפגעי כתות. "הטפניקות שמיזשמות ב'בני ברוך' עשויות להביא לשכי מחשבתי, לשעבוד נפשי, פיזי ופיננסי, עד כדי ניי-תוק מהסכיבה ופגיעות נפשיות מתמשכות".

לייטמן, כצפוי, שולל את ההאשמות, ואפילו הגיש לפני חודשים תביעת ריבה נגד המרכז נפגעי כתות, אבל מעבר לכעס של לייטמן, התביעה מעלה שאלה ציבורית: אם מדובר בכת, האם נכון להתיר ללייטמן להפעיל ערוץ טלוויזיה?
 "אני לא מבין", הוא מתרגז, "מה זה בכלל כת? בשום מקום לא אומרים שאנחנו כת, חוץ מהרוסים".

אומר את זה גם המרכז לנפגעי כתות, וההגדרה היא כמעט מילתית: פולחן אישיות, ניצול בלבל, ניתוק מה-משפחה, שעבוד זמן ושעבוד נפשי.

"התגוררתי הרבה שנים בבני ברק, ואני יכול להגיד לך שאת כל הרוסים אתה יכול להכניס תחת ההגדרה הזאת. למה חסירות ויוצ'ניץ היא לא כת? ומה לגבי התנועה הקיבוצית? אנחנו לא מגייסים אנשים, ויש אצלנו כניסה חופשית ויציאה חופשית. אין שום רישום מי נמצא ומי לא, ומגיע מגוון רחב של אנשים. אז כמה אנחנו כת? אני מוכן להתמודד עם הטענה הזאת לעיני כל העולם".

הטענה היא לגבי המעגל הקרוב, אנשי "בני ברוך".
 "אנחנו מנתקים מישהו מהמשפחה? לא. אנחנו מגייסים מישהו? גם לא. בוא תחקור. תראה איך אתה יכול להיכנס ולצאת בלי שום בעיה וכמה שתרצה".

נתת הוראה למאמינים, להקדיש לאישה ולמשפחה רבע שעה ביום ולא יותר?

"אמרתי שלפחות רבע שעה ביום צריך לשוחח עם האישה. החרדים הרי לוקחים ברצינות את ההוראה 'אל תרבה שיחה עם האישה'. אצלנו זה לא ככה".
 למה יש אצלך הפרדה בין נשים לגברים?
 "יש הפרדה רק בשעת הלימוד, כדי שהן לא יפריעו. תסלת לי, אבל אני גבר. כשאישה יושבת לפניי, אני מסתכל עליה. כגבר, אתה יכול להבין אותי?"

לא ממש.
 "אין לך הורמונים? אם יושבת מולי בחורה יפה, היא תמיד תמשוך לי את העין יותר מהספר".

אתה רוצה לעשות תיקון בלי הנשים?
 "לאדם טוב יש עדיין רחפים מיניים. המטרה שלי היא לחקור את החוכמה, ואני לא רוצה שיפריעו לי. אני רוצה לתקן את האדם שבי, ובניתיים הגבר שבי מפריע לי".

אתם שומרים כאן על חוסנה צנועה?
 "קצת. אבל אין כאן שום עניין של דת".
 אתה עשיר?

"יש לי הכל. אני לא זקוק לכולם. אשתי מקבלת את המשכורת שלי מהעמותה, ואני מקבל ממנה 1,000 שקל לחודש, במזומן".

בהמה נשארת בהמה

לייטמן נולד בליטא ועלה לארץ עם אשתו אולגה. "עליתי בגיל 28, אחרי ארבע שנים שבה הייתי מסורב עלייה", הוא אומר. בנו אורי מתגורר בקנדה, בתו יעל היא דוקטורנטית לביולוגיה, בתו רחל דוקטורנטית לפילוסופיה

לייטמן: "יש הפרדה בין נשים לגברים רק בשעת הלימוד, כדי שהן לא יפריעו. אין לך הורמונים? לאדם טוב יש עדיין דחפים מיניים. אם יושבת מולי בחורה יפה, היא תמיד תמשוך לי את העין יותר מהספר"